

În viața oamenilor există unele repere care sunt jaloane, printre care viața efectuează un slalom, mai scurt sau mai lung, mai întortocheat sau mai liniar. Reperetele sunt cele care ne arată drumul și ne ajută să nu ne abatem, să nu pierdem sensul și direcția de mers. Desigur, fiecare și le stabilește dar, e adevărat, educația, autoeducația sunt de bază, însă și cei șapte ani de acasă, adică mediul, deși de multe ori subliminal – și poate tocmai cele subliminale sunt mai importante, pentru că subconștientul alege mai bine decât conștientul. În tradițiile populare, reperetele sunt cele care fixează cumva structura poporului respectiv.

Creștinii au stabilit câteva mari sărbători, care vin însoțite de obiceiurile populare și care, prin simbolurile purtate, devin un mod de viață ce se transmite de la o generație la alta până ce uneori se pierd rădăcinile, începuturile, păstrându-se doar esența. Iată de ce am pornit seria de articole asupra acestora, pentru a ne aminti de unde vin ele.

În luna martie există un moment important al ortodoxiei și, de fapt, al întregii creștinătăți: Bunavestire. Bunavestire este o sărbătoare de bucurie, pentru că este momentul în care se vestește și se acceptă venirea pe lume a Fiului lui Dumnezeu, întruparea sa în formă umană. Pentru că sărbătoarea Bunavestire este o sărbătoare a întrupării Domnului, această zi este o prăznuire nu doar a Maicii Domnului, ci și a Mântuitorului Iisus Hristos. În otopusul acestei sărbători se spune: „Cel ce a binevoit a se întrupa pentru mântuirea noastră...”. În Apus, sărbătoarea Buneivestiri este numită și

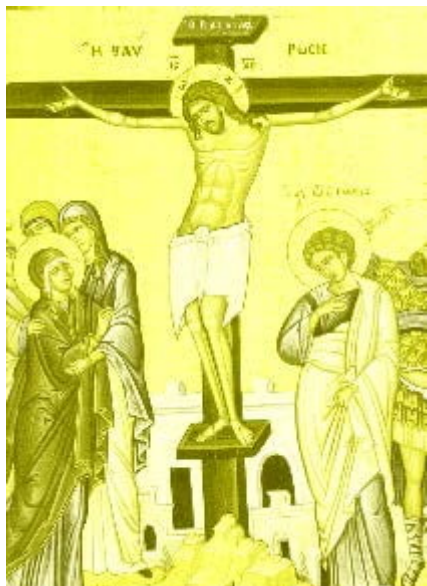

INDEPENDENȚA
ROMÂNIA
Independența
în Cultură

sărbătoarea Zămislirii Domnului.

Pentru ca Fiul lui Dumnezeu să se poată întrupa în forma pământească, femeia care urma să îl poarte trebuia să fie de o deosebită curățenie. Pentru aceasta, Maria, cea aleasă, a avut o copilărie specială. La fel ca și alte familii din vechime, Avraam și Sara, Zaharia și Elisabeta, părinții Mariei, Ana și Ioachim, trăiseră cincizeci de ani împreună și nu fuseseră binecuvântați cu copii. Oameni foarte credincioși, ei nu încetaseră să se roage și să promită că, dacă li se va împlini dorința, vor închina copilul Domnului. Așa s-a și întâmplat și, când fata, născută în urma unor lungi rugăciuni, a împlinit trei ani, au trimis-o, spre a fi crescută și educată, la Templul Ierusalimului. În centrul Nazaretului există în vremurile actuale o catedrală care are la parter o scara ce coboară spre vechea locuință a Maicii Domnului, a lui Iosif și a micului Iisus. În curtea ei se află un atelier unde, se spune că ar fi lucrat Iosif și unde, Iisus a învățat meseria de tâmplar.

Iar la marginea Nazaretului este o biserică ortodoxă de unde se poate coborî către un izvor despre care se spune că la el venea Maria și lua apă. Acolo, zice-se, ar fi apărut în fața ei îngerul Gabriel, să o vestească despre alegerea ei pentru a aduce pe lume pe Fiul Domnului. Maria a trăit în cea mai mare smerenie, reculegere și curățenie, timp de 12 ani, studiind textele biblice, rugându-se și postind. La 15 ani, așa cum era regula, ea părăsește Templul. Făgăduiala părinților săi, de a fi închinată Domnului, însemna că ea va trebui să rămână fecioară pe viață. A fost logodită cu Iosif, care era mult mai în vârstă, dar care o putea proteja și lângă care a avut o existență castă, fără legături trupești.

De aceea, în ziua Bunavestirii, când îngerul Gabriel i se arată și îi vestește că va aduce pe lume un fiu, Maria se arată surprinsă, pentru că știa că este fecioară și nu înțelegea cum e posibil să aibă un copil. Nu se sperie de apariția îngerului lângă fântâna de unde ea coborâse să ia apă. Gabriel, mesagerul Domnului, îi apăruse deseori în timpul șederii sale în Templu, căci se spune că ea nu se hrănise, timp de 12 ani, decât cu hrana cerească pe care el i-o aducea, fapt amintit în Evanghelia apocrifă a sfântului Iacov, în care se vorbește despre viața Mariei. Dar o înspăimântă vestea că va naște un fiu, ea, care nu cunoscuse bărbatul. Discuția dintre Maria și înger este redată în Evanghelia după Luca: „Binecuvântată ești tu între femei... nu te teme, căci ai aflat har de la Dumnezeu.

Și iată, vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus...”. Și a zis Maria: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?”. Dar a mai adăugat: „Fie mie după cuvântul tău...”. Aceste cuvinte simple sunt purtătoare de multe simboluri. Pruncul Iisus era o ființă duală, în parte divină, în parte omenească, tocmai pentru că trebuia să ispășească păcatul original suferind ca orice

om din carne și sânge. Însă, pentru a se întrupa sub formă umană, trebuia să se formeze în trupul unei femei, dar cu acceptul ei și cu condiția ca aceasta să fie cea mai pură dintre toate.

În deschiderea Evangheliei după Matei, se vorbește - în genealogia lui Iisus - despre câteva femei, care nu sunt toate de o moralitate sau profunzime deosebită. Maria însă era cea mai curată dintre femei, născută pentru acest miracol crescută și instruită pentru acesta. Păcatul strămoșesc, al Evei, trebuia să fie spălat de o femeie care să fie mai presus de toate și care să merite cinstea de a purta pe cel care avea să aducă mântuirea, prin jertfă. Îngerul Gabriel nu o înștiințează că faptul s-a împlinit, ci așteaptă ca ea să accepte ceea ce avea să se întâmple și abia atunci, după ce ea se înclină în fața voinței divine, se produce zămislirea.

În iconografie, faptul că zămislirea se face nu trupește, ci prin Duhul Sfânt și că Maria va rămâne Fecioară și după naștere și în întreaga viață, este exprimat prin cele trei stele de pe maforionul său, una pe frunte și două pe umeri. Sfântul Vasile spune că trupul Mântuitorului a fost chiar din acel moment, al răspunsului Mariei, o formă umană desăvârșită și doar dimensiunile sale s-au modificat, până la naștere. Tradiția spune că zămislirea lui Iisus a avut loc pe 25 martie, pentru că această zi ar fi coincis cu ziua creării omului. Acesta, având deasupra-i păcatul primar, ar fi trebuit să fie spălat de vină printr-o recreere într-un receptacol fără prihană și de aici să înceapă răsculpărarea... și, după exact nouă luni, Iisus s-a născut, pe 25 decembrie.

Bunavestire este menționată și în Coran, dar nu are aceeași semnificație ca în creștinism, pentru că, în Islam, Iisus nu este Dumnezeu, ci doar un profet, dintre cei șapte recunoscuți (Adam, Noe, Avraam, Moise, Ioan, Iisus și Mahomed). Desigur, pentru omul modern toate aceste teorii, speculații sau doar păreri, sunt filtrate prin firea, cunoștințele, înclinațiile sau îndoielile secolului 21. Puține dintre afirmațiile din Biblie sau din Evangheliile și povestirile apocrife, sunt dovedite documentar. Multe dintre cele afirmate sunt de fapt culese din cele văzute sau auzite de persoane care de fapt au trăit cu mult timp după producerea evenimentelor respective.

Sunt mulți care bagatelizează momentele celebrate de Biserică și de tradiția populară, dar ar trebui să ținem cont de faptul că acele momente cruciale au schimbat fața Lumii. Vorbind despre tradițiile populare, ar trebui să enunțăm câteva dintre cele legate de ziua celebrată ca fiind a Bunevestiri. În unele locații, importanța sărbătorii Bunevestiri echivalează cu cea a Paștelui. Se credea că în această zi binecuvântată, toată suflarea trebuie să se bucure și până și în Iad păcătoșii sunt iertați

de chin, în timpul acesteia.

Fiecare ființă vie ar fi trebuit să marcheze cumva momentul acesta. Nu trebuia să muncească nimeni, cu grea pedeapsă că, dacă ar fi încălcat porunca, indiferent dacă era om, animal sau pasăre căreia, dacă ar fi muncit la ridicarea unui cuib, de exemplu, i s-ar fi luat aripile și ar fi trebuit să meargă numai pe pământ. Orice s-ar fi început a fi lucrat în ziua de Bunavestire, era sortit eșecului. Nu se planta nimic în livadă sau pe câmp. Nu se lucra, nici seara, la lumânare. Nu se aprindea focul în sobă. Cei mai tineri se mutau în partea de vară a casei, în cea de iarnă rămânând numai bătrânii și cei bolnavi. De Bunavestire turmele se întorceau acasă, în ciclul transumanței.

Păsările prinse cu o zi înainte erau eliberate, ca și cum ar fi fost un sacrificiu, fără a fi ucise. Se considera că în această zi începea de fapt, primăvara – simbol al unei vieți noi. În unele sate se cocea prosfora, prescuri care se făceau pentru fiecare membru al familiei și care erau sfințite la slujba de la biserică și erau apoi mâncate, iar ceea ce rămânea era amestecat cu semințele pentru însămânțarea viitoare, sau cu hrana care era destinată animalelor din gospodărie, pentru prosperitate și pentru alungarea pericolelor de boală. Chiar și cei bolnavi se puteau însănătoși mai repede dacă mâncau din prosforă, care uneori era păstrată chiar și un an întreg.

Aceste obiceiuri, superstiții și denumiri paralele ne întăresc gândul că, de multe ori, tradițiile sunt adiacente evenimentului care, în timp, își pierde simbolul inițial, țăranul păstrând doar ritmicitatea sa și îmbogățindu-l cu elemente specifice fiecărei zone și, mai ales, cu observațiile personale, mai mult sau mai puțin legate de ceea ce s-a întâmplat în acea zi în vechime și, de fapt, cu ce se întâmpla în acel moment al ciclului Naturii. Simbolul religios era, de multe ori, pierdut. De altfel s-a observat că la întrebarea adresată unui om de la țară, despre simbolul unei mari sărbători, acesta de cele mai multe ori nu cunoaște ce s-a întâmplat în acea zi – chiar importantă- ci știe doar ce are voie și nu are voie să facă în ziua respectivă, lucruri pe care tradiția și nu canoanele bisericești le impun. În contextul celor afirmate, iată, de exemplu, tradiția denumește ziua Bunevestiri și Blagoveștenia sau ziua Cucului, pentru că în această zi, se pare, cucul are primul său cântec, ce vestește venirea primăverii.

Mai mult, se spune că glasul cucului ar trebui să îi găsească pe oameni veseli, îmbrăcați cu vestmintele bune și cu buzunarele pline cu bani și stomacul deasemenea plin, pentru ca anul să fie prosper. Din păcate, superstiția avea și o latură întunecată, căci, probabil din observațiile și conexiunile făcute între lucrurile ce se întâmplau, se spunea că dacă se aude cucul din spatele unei persoane, aceasta era în pericol de a muri curând, mai ales dacă pasărea ar fi fost auzită mai mult timp în cursul primăverii. Când o persoană îl auzea pentru prima oară cântând, trebuia să numere de câte ori cânta pentru a ști câți ani mai are de trăit. Cucul avea un rol foarte important în prevestirea unor evenimente. Tinerii de exemplu, îl întrebau dacă se vor căsători curând.

Dacă el cânta după ce i se punea întrebarea, însemna că anul care urma nu avea să ducă la împlinirea aceste dorințe. Dacă nu, liniștea era răspunsul că în curând se va hori la nuntă. Creanga pe care cânta cucul era tăiată și pusă în vasul în care se îmbăiau fetele, pentru a atrage eventualii pețitori. Dar, dacă auzea cucul, era bine să ai ceva bănuți în buzunar, pentru a-i arunca în direcția în care bănuiai că se află cântărețul.

Astfel, te asigurai că vei avea noroc și sănătate. Tot tradiția (una bună!) spune că în această zi, oamenii nu au voie să se certe, iar dacă vor încălca această regulă, vor avea necazuri tot anul. Iată o tradiție care este probabil indusă de anumiți cetățeni sau chiar de preoții satelor, pentru a stăvili numărul conflictelor dintre enoriași, măcar și pentru o perioadă. De Bunavestire, în Bucovina, nu se pun ouă sub cloșcă, pentru că ar fi posibil să apară pui monstruoși, cu două capete și patru picioare, probabil o coincidență observată de câteva persoane și raportată la momentul mai degrabă întâmplător al începutului clocitului.

Deoarece această zi cade de obicei în postul Paștelui, se dă dezlegare la pește. Dar pescarii nu trebuie să arunce mămăligă în apă, pentru că este pericol de moarte pentru pești. Dar cel ce va mânca pește în această zi, se va simți perfect tot anul, ca peștele în apă cum se spune. În Maramureș în schimb, țăranii adună lucrurile vechi de prin gospodării și le dau foc, ocupație care ține uneori o noapte întreagă, desigur, condimentată cu horincă. Tot în această zi, exista superstiția că trebuie să se așeze pe pragul casei bliduri cu pâine și sare, pentru a hrăni îngerii (care nu se hrănesc, după cum se știe, ei nefiind ființe materiale, cu astfel de necesități).

Dacă în ziua de Blagoveștenie va fi frumos, astfel va fi tot anul. Sărbătoarea vestirii venirii pe lume a celui care va spăși pentru păcatele oamenilor, este urmată de cel mai complex moment, cel al răstignirii dar și al Învierii Domnului, moment fundamental în credința creștină. Pe acest moment se bazează toate dogmele creștinătății deși discuțiile, cercetările, argumentele pro și contra nu s-au stins nici astăzi, după mai mult de 2.000 de ani.

Dar, indiferent de acceptarea sau neacceptarea naturii divine a lui Iisus, adevărul este unic: apariția Lui, viața Lui, personalitatea Lui, faptele Lui și modul în care a murit, au schimbat definitiv și pentru totdeauna viața Lumii. Chiar dacă sărbătorirea Învierii se marchează la date diferite, datorită calendarului adoptat de fiecare cult, semnificația ei este aceeași. Existența reală a lui Iisus a fost comentată de unii istorici din vechime, ca, de exemplu, Flavius Joseph, cel care consemnează în scrierile sale condamnarea la moarte prin crucificare, act pe care Pilat din Pont a încercat să îl ocolească, dându-i poporului evreu șansa de a alege pe altcineva care să suporte supliciul.

Dar, deși evreii sunt condamnați pentru că au ales să-l salveze pe teroristul Barrabas, ne punem întrebarea dacă nu cumva lucrurile au decurs astfel, pentru că așa era scris. (Maktub!) Deși Iisus era urmat și venerat de ucenicii săi și de un popor întreg care-l însoțea și participa entuziast la minunile săvârșite de El, cu acel aer de așteptare a terminării parcurgerii unui drum la capătul căruia știa ce îl așteaptă, interesant ni s-a părut că, totuși, niciunul dintre discipolii săi nu i-a fost alături în momentul procesului său. Toți s-au dezis de El, toți s-au ascuns sau au negat că îl cunosc. Iar El a știut tot timpul că așa se va întâmpla.

Evanghelia după Matei precizează că arhieriei și bătrânii poporului s-au adunat și s-au sfătuit să-l prindă pe Iisus cu vicleșug și să-lucidă. Se spune că, pentru a evita ca prinderea Lui să fie făcută într-un moment în care ar fi fost înconjurat de mulțimea de oameni care îl urma, au hotărât să-l mituiască pe Iuda, cu 30 de arginți, pentru a-l trăda și a-l da pe mâna celor care erau de fapt deja hotărâți asupra verdictului de condamnare la moarte și toată punerea în scenă a așa zisului proces era doar un spectacol. Ne punem totuși repetată întrebare asupra vinovăției lui Iuda, care a fost cumva condus pe drumul trădării, în parte de convingerea sa că Iisus va putea să demonstreze în fața Sinedriului cine este, dar și de cuvintele pe care i le adresează chiar Iisus:

Fă-o, dar fă-o repede, îndemn pe care el l-a primit ca pe un acord asupra celor ce voia sau trebuia să le împlinescă. Iisus știa cum vor decurge evenimentele și viteza în care totul se va prăbuși din momentul în care a organizat ultima cină. În grădina Getsimani, el a avut un moment de descurajare, după cum spun unii dar noi credem că de fapt era acel moment de maximă concentrare și trăire a apogeului drumului pe care avea să meargă. Și iarăși a fost lăsat singur de către ucenici, pe care îi rugase să vină să se roage alături de el, însă aceștia adormiseră... S-a rugat singur, cu lacrimi de sânge pentru ca paharul suferinței să fie îndepărtat de buzele sale.

Dar, pentru că știa că lucrurile fuseseră stabilite, a adăugat: dar facă-se nu voia Mea ci voia Ta să se facă. Totul arată că Iisus cunoștea tot parcursul răgazului său pământesc și știa că la capăt îl aștepta supliciul. Desemnarea lui Iuda ca trădător este o judecată greșită. Dacă Iuda nu ar fi făcut ceea ce a făcut, dacă ar fi fost posibil ca lucrurile să fi decurs altfel, dacă răstignirera nu ar fi existat, nu ar fi existat nici Învierea. Nu ar fi existat nici creștinismul. Lumea de azi ar fi arătat cu totul altfel sau nu ar fi existat deloc. Arestarea lui Iisus a fost făcută la întunericul nopții, deși legile evreiești de atunci nu îngăduiau acest lucru. Nici interogarea sa nu a fost în regulă, căci în acele vremuri era interzis ca interogatoriul să se desfășoare pe timp de noapte.

Toate regulile erau încălcate. Trimiterea lui Iisus la Pilat din Pont era ca o primă spălare pe mâini a Sinedriului, care încerca să scape de responsabilitatea sentinței. Pilat din Pont se spală și el pe mâini, aruncând responsabilitatea asupra poporului, care, teoretic, este răspunzător de hotărârea ca Iisus să fie crucificat. Pentru care vină? Cumva este aici bănuiala că de fapt totul avea la bază motive politice, de diverse nuanțe? Poate. Dar din nou revenim: Iisus știa. Toți cei implicați credeau că determină evenimentele, când de fapt ei nu erau decât figuranți într-o dramă al cărui final era deja scris.